

Приложение 8

Писмо от КО от 20.12.2012

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ
ДИРЕКЦИЯ "КОНСУЛСКИ ОТНОШЕНИЯ"

Изх. № КОВ-23-00-12/20.12.12 г.

ДО
Г-Н ХАРАЛАМПИ СТОЯНОВ
ЕТ „ХАРАЛАМПИ СТОЯНОВ -
СОФТИС"

КОПИЕ:
ВЪРХОВНА
АДМИНИСТРАТИВНА
ПРОКУРАТУРА

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН СТОЯНОВ,

Правилникът за легализациите, заверките и преводите на документи и други книжа (Утвърден с ПМС 184 от 1958 г., обн., ДВ, бр. 73 от 12.09.1958 г., изм., бр. 10 от 4.02.1964

ръчки /ЗОП/, считам че /„Официален превод“ е превод, извършен от преводач, който има сключен договор с Министерството на външните работи за извършване на официални преводи“/ считам че за извършването на „официален превод“ следва да имате сключен договор с Министерството на външните работи в случай, че желаете да извършвате на официални преводи.

По изложените съображения, приемам че липсват основания за по нататъшна намеса на прокуратурата по реда на надзора за законност и преписката следва да се прекрати.

Препис от резолюцията да се изпрати на г-н Харалампи Стоянов на посочения в писмото адрес.

ПРОКУРОР: (Подпис, не се чете)

Г. КАМБУРОВ

(Печат: ВЪРХОВНА АДМИНИСТРАТИВНА
ПРОКУРАТУРА, Република България)

В този смисъл Правилника се явява проекция на установения в международните договори и споразумения ред за превод, легализация на документи и други книжа с необходимата доказателствена сила или удостоверителен характер.

Съгласно чл.5, ал.4 от основния закон, тези договори, споразумения и спогодби са част от вътрешното право на страната и имат предимство пред нормите на вътрешното законодателство, които им противоречат.

В ал.2 на чл.2а от Правилника е посочено, че „Министерството на външните работи респективно отдел „Консулски“ може да възлага с договор преводите да се извършват от държавни, обществени, кооперативни и частни фирми, а лицата които извършват преводи в министерството съгласно ал.4 на чл.2а от Правилника се определят от министъра.

На основание предоставените му правомощия Министъра на външните работи е издал посочената заповед, като проекта на Договор за извършване на официални преводи и списъка с необходимите документи са неразделна част от заповедта и следва да се представят от всички физически и юридически лица, желаещи да осъществяват такава дейност.

В този смисъл и с оглед разпоредбата на чл.16 а от Параграф 1 на Допълнителните разпоредби към Закона за обществени по-

менти и други книжа.

Досежно атакуваната заповед на външния министър, състав на Върховния административен съд в свое Определение 1317 от 23.10.2012г. по адм.дело 8093/2012г. е приел, че посочената заповед представлява вътрешно - служебен акт на министерството във връзка със сключването на договори за извършване на преводи на документи и други книжа, на които министерството извършва легализиране и заверяване съгласно чл.1 и чл.2а от Правилника за легализации и заверките и преводите на документи и други книжа, ДВ бр.96/1982г. /Правилника/

Поради изложеното и на основание чл.61, ал.3 от ЗСВ „Дело, което се разглежда от съд не може да се разглежда и от друг орган“, считам че ВАП не е компетентна да се произнася по вече решения от съда спор.

Що се отнася до останалите разсъждения в жалбата на г-н Стоянов за монополно положение и противоречие на чл.2а от Правилника с Конституцията на Република България, считам че липсва такова противоречие и монополно положение на държавата, тъй като в съществуващата нормативна база няма друг нормативен акт, който да урежда подобен род обществени отношения, а в чл.25 от Правилника е посочено, че „Разпоредбите на тази правилник са задължителни, доколкото в сключените спогодби и споразумения с чужди страни не се предвижда друго“.

Приложение 7

Резолюция 708/2012 на ВАП

**ВЪРХОВНА АДМИНИСТРАТИВНА ПРОКУ-
РАТУРА**

Вх. №708/2012г. - II
София .....2012г.

РЕЗОЛЮЦИЯ

По преписка 708/2012г. по описа на ВАП
София, 11.12.2012г.

Преписката е заведена във връзка с постъпил сигнал от г-н Харалампи Стоянов - едноличен собственик на ЕТ „Харалампи Стоянов - СОФТИС“ срещу заповед № 95-00-152 от 31.12.2012г. на Министъра на външните работи на Република България, с която са утвърдени - Типов договор за възлагане на официални преводи на документи и други книжа и списък с необходимите документи за сключване на договор за възлагане и извършване на официални преводи на доку-

заверките и преводите на документи и други книжа.

Ето защо Ви уведомяваме, че на основание чл.10 от договор № 165, сключен между управляваната от Вас фирма и Министерството на външните работи на 17.01.2002г., прекратяваме действието на същия, считано от 01.01.2013 година.

В случай, че желаете да продължите дейността във връзка с преводите на официални документи, може да отправите предложение чрез „Приемна“ на Министерство на външните работи, към което да бъдат приложени всички необходими документи, посочени в списък, публикуван на официалния сайт на Министерството на външните работи.

С уважение,

Началник отдел „АОГ“
(Подпис, не се чете)

В. Дечева
(Печат: Република България, Министерство на външните работи, Дирекция „Консулски отношения“)

София 1113, ул. „Александър Жендов“ 2, тел. 971 70 89, факс 971 36 20
e-mail: consular@mfa.government.bg

Приложение 6

Писмо от КО за прекратяване на договора със Софтис

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНИТЕ
РАБОТИ

ДИРЕКЦИЯ „КОНСУЛСКИ
ОТНОШЕНИЯ“

Изх. № КОА-21-00-165/26.11.2012г.
Препоръчано, с обратна разписка

ДО
„Харалампи Стоянов -
Софтис ЕТ“
ул.Георги Бакалов
№17,вх.7,ет.1,ап.80

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА,

Със заповед № 95-00-152 / 31.05.2012 г. на
Министъра на външните работи са въведени,
считано от 01.07.2013 година, нови изисква-
ния за условията, при които Министерството
на външните работи може да възлага извър-
шването на преводи на документи съгласно
чл.2а, ал.2 от Правилника за легализациите,

СОФТИС",
ул. „Георги Бакалов" 17, вх. 7, ет. 1, ап. 80
9010 ВАРНА

тел. 052/988-235; моб. 088/8-438-166
e-mail: softis@softisbg.com

а „одобреният типов договор има характера на оферта към неограничен кръг правни субекти и онези, които отговарят на предварително одобрените от министерството условия могат да поискат, а министерството е свободно да прецени дали да сключи облигационен договор“, т.е. договорът няма нищо общо с преводите пред нотариус и дори не е истински договор, а оферта. В Определение № 1194 от 24.01.2013 год. на петчленен състав на ВАС изрично се посочва, че заповедта на министъра на външните работи е издадена единствено за задоволяване „нуждите на консулското обслужване в МВнР“, не засяга „гарантирани от закона [...] права и интереси“ и „не може да се приеме, че заповедта представлява властническо волеизявление с непосредствен ефект върху правната сфера на трети лица“.

Накратко, договорът се сключва единствено за нуждите на МВнР, при това не е задължителен.

Моля за потвърждение от Ваша страна, че имам право да извършвам преводи пред нотариус и без договор с МВнР.

С уважение,

Харалампи Стоянов Стоянов,
собственик на ЕТ „Харалампи Стоянов -

Относно предназначението на договора с МВнР бих искал да изложа следните факти:

Договорите на всички фирми за преводи бяха прекратени на 31.12.2012 г. поради утвърждаване на нов тип договор със Заповед № 95-00-152 / 2012 на Министъра на външните работи, приложена към настоящето. Новият тип договор е предназначен за задоволяване нуждите от преводи на самото министерство и по-точно - „нуждите на консулското обслужване в Министерството на външните работи" (т. 1 от Заповедта). Сключването на новия договор не е задължително, а е предоставено на свободната воля и преценка на доставчиците на преводачески услуги. Моля, уведомете членовете на Нотариалната камара, че вече не е необходимо да изискват такъв договор, за да не стават недоразумения в бъдеще.

Прилагам и две определения на Върховния административен съд, които потвърждават гореизложеното. Определенията са публично достъпни. В Определение № 13174 от 23.10.2012 год. на тричленен състав на ВАС се казва, че заповедта е „вътрешно-служебен акт, насочен към организиране на работата на МВнР във връзка със сключване на договори за извършване на преводи на документи и други книжа, на които министерството извършва легализиране и заверяване",

мам никакво лично отношение към споменатата г-жа нотариус, нито към г-жата помощник-нотариус и не търся възмездие. Това, че се случи в една кантора, не означава, че не е можело да се случи във всяка друга. Положението, в което се озовах, беше крайно унижително и се надявам, че с Вашето съдействие то няма да се повтори.

Притежавам диплома № 092152 от 15.12.1980 г., издадена от Софийския университет, с която ми се признава квалификация на специалист по сърбохърватски език. От 1980 г. до днес активно практикувам професията преводач, като от 1991 г. тя е единственият ми източник на приходи. Превел съм писмено над 15 000 страници, сред които голям брой документи. Имам и много часове устен превод, включително пред съд, прокуратура, следствие, полиция и нотариус, като последно превеждах на 24.01.2013 год. в Следствен отдел - Варна. Четири години съм работил в хърватска фирма като преводач. От 1994 година съм собственик на фирма за преводи. От същата година до 31.12.2012 год. имах договор с МВнР за възлагане извършването на официални преводи, каквито на практика МВнР нито веднъж за тези 18 години не ми е възлагало. Това е главната, но не единствената причина, поради която от 01.01.2013 год. не продължих договора си с МВнР.

Приложение 5

Право да превеждам пред нотариус, без да имам договор с МВнР

03.02.2013 год.

ДО: НОТАРИАЛНА КАМАРА
КОПИЕ: МИНИСТЕРСТВО НА
ПРАВОСЪДИЕТО

Относно: Право да превеждам пред нотариус, без да имам договор с МВнР

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Преводач съм от и на сръбски и хърватски език. На 01.02.2013 год. ми се обади мой дългогодишен клиент, хърватски гражданин, когото познавам от 1980 г. Той ме помоли да му превеждам в нотариалната кантора на нотариус Елена Дионисова, рег. № 190, във Варна. Когато отидох в кантората, госпожата помощник-нотариус отказа услугите ми под предлог, че нямам договор с МВнР. Предложих да подпиша клетвена декларация по чл. 290 ал. 1 и 2 от НК, но тя отказа. Представих оригинала на дипломата си за висше образование, но тя отново отказа. Твърдението на помощник-нотариуса беше, че защитава интересите на кантората, в която работи. Ня-

собственик на ЕТ „Харалампи Стоянов -
СОФТИС“,
ул. „Георги Бакалов“ 17, вх. 7, ет. 1, ап. 80
9010 ВАРНА

тел. 052/988-235; моб. 088/8-438-166
e-mail: softis@softisbg.com

Прилагам:

1. Договор от 20.12.1994 г.
2. Договор № 165/95-00-150/2001 от 17.01.2002 г.
3. Общи разяснения относно оформянето на документи от и за чужбина, 4 страници

ция. По същата причина не посреднича, тъй като съм наясно, че като собственик на фирма за преводи нямам право да удостоверявам подписи на външни подизпълнители, носещи наказателна отговорност, понеже дейността ми е преводаческа, а не нотариална.

Трето, остават непроменени ниските критерии за квалификация на преводачите, извършващи официални преводи, като същевременно все още липсват каквито и да е изисквания за опит на преводачите, а качеството на преводите зависи преди всичко от квалификацията и опита на преводача.

В заключение, очаквам МВнР да обърне внимание на повдигнатите въпроси в предишното¹⁰⁶ и настоящето ми писмо, да предприеме мерки за привеждане на Правилника в съответствие със съвременните реалности и да потвърди правото ми да извършвам официални преводи на документи, които не се легализират от МВнР, възложени на моята фирма пряко от клиентите ми, без да е необходимо да сключвам договор с МВнР.

С уважение,

Харалампи Стоянов Стоянов,

---

106 Вж. Приложение 2 „Продължаване дейността във връзка с преводите на официални документи“

Опасността служителите на МВнР да не бъдат напълно сигурни, дали подписът, който заверяват, действително е поставен от преводача, заявен от фирмата-изпълнител, няма нито да намалее, нито да изчезне, докато не бъде прекратена тази порочна практика.

Аз например, като преводач, не съм предоставял подписа си на нито една фирма нито при предишната „пререгистрация“ на фирмите към МВнР (30.11.2001-31.01.2002 г.), нито когато и да било след това, нито при сегашната кампания по „набиране на преводачи“ от агенциите, въпреки че ми е предлагано многократно. Не използвам външни подизпълнители. Разполагам с двама преводачи, назначени на трудов договор - единият завършил английска филология (на трудов договор в моята фирма от 01.07.2003 г.), а другият - последна година английска филология. Аз самият съм филолог, завършил съм славянска филология в Софийския университет и работя активно като преводач повече от 30 години. Фирмата ми предлага преводи от и на английски и южнославянски езици. Причината да не предоставям подписа си на посредници, е вътрешната ми убеденост, че като лице, носещо наказателна отговорност по чл. 290, ал. 1 и 2 от Наказателния кодекс, нямам право да предоставям подписа си на посредници, които нямат нотариална функ-

пълняват заявената цел, поради следните причини:

Първо, остава непроменена твърде усложнената процедура по заверка на преводите - преводачът поставя подписа си под превода, фирмата поставя фирмения си печат до подписа на преводача и най-накрая МВнР заверява подписа на преводача в негово отсъствие. Всичко това усложнява и оскъпява услугата за гражданите, особено за онези от провинцията.

Второ, остава непроменена практиката МВнР да одобрява списъци на преводачи, които не работят във фирмите (чл. 2а, ал. 4 от Правилника), а към или за фирмите, т.е. които са външни подизпълнители, което дава възможност на фирмите да фалшифицират подписи върху официални преводи, видно и от изказването на Министър Николай Младенов пред народните представители на пленарно заседание на НС № 363, 15.06.2012 г.:

„Ние нямаме възможност за контрол върху процеса на превод - дали той се извършва действително от заявления от фирмата изпълнител преводач или от студенти. ...При нас идва текст с подпис на преводача - ние не проверяваме текста, а заверяваме подписа на преводача“.

легализиране на документи. Легализирането е напълно самостоятелна процедура и няма задължително изискване документите да бъдат снабдени с превод, за да бъдат легализирани от МВнР видно от „Общи разяснения относно оформянето на документи от и за чужбина“, публикувани на официалния сайт на НАЦИД, приложени към настоящето.

Не приемам обяснението Ви, че МВнР сключва договори с фирми „единствено и само по отношение на документи и други книжа, посочени в глава II от Правилника“, защото според остарелите разпоредби на глава II от Правилника, МВнР легализира всички документи и книжа както от България за чужбина, така и от чужбина за България, което е силно преувеличено и не отговаря на действителното положение. Разпоредбите в глава II от Правилника са морално остарели и по нищо не личи кои от тях са задължителни (чл. 25 от Правилника), кои противоречат на двустранни договори и кои са отменени от Хагската конвенция за премахване на изискването за легализация на чуждестранни публични актове, в сила за България от 30.04.2001.

Напълно подкрепям идеята да се повиши контролът върху официалните преводи с цел защита интересите на гражданите, но не смятам, че досега предприетите мерки из-

рифа за държавните такси няма такса за проверка на подпис на преводач от 2008 г. насам.

Вярно е, че съгл. чл. 2а, ал. 3 от Правилника МВнР осъществява контрол върху качеството на преводите, но с уточнението, че Правилникът вменява на МВнР двойна отговорност - както за легализирането, така и за преводите на документи. Тази двойна отговорност произтича от остарелите разпоредби на Правилника, които създават погрешното впечатление, че процедурата по легализиране на документи задължително включва и превод на легализираните документи, че без превод процедурата по легализиране не може да завърши, и дори, че некачественият превод обезсмисля процедурата по легализиране, видно от писмения отговор на Министър Николай Младенов изх. № 01-00-214 / 25.06.2012 г. до г-н Яне Янев и г-жа Цвета Георгиева, народни представители, чрез Председателя на Народното събрание г-жа Цеца Цачева:

„Без качество на превода, самата процедура по легализиране на документи се обезсмисля и води до проблеми за гражданите и фирмите“.

Не е коректно да се твърди, че без качество на превода се обезсмисля процедурата по

Правилникът за легализациите, заверките и преводите... (Правилникът) регулира само дейността на МВНР, а не на фирмите, чиято дейност се регулира от ТЗ. Разпоредбата на чл. 2а, ал. 1 от Правилника урежда монопола на МВНР върху извършването на всички преводи на документи и други книжа в цялата страна, но тази разпоредба се отменя от Конституцията на РБ. Правилникът е останал непроменен от 25.12.1990 г., когато в сила все още е била старата конституция.

Разпоредбата на чл. 2а, ал. 1 от Правилника е залегнала в разпоредбите на някои закони и наредби от българското законодателство, където се изисква фирмата да има сключен договор с МВНР по чл. 2а, ал. 2, дори и за документи, на които МВНР не извършва легализиране. В т. 16а от § 1 на Допълнителните разпоредби на ЗОП обаче се изисква преводачът, а не фирмата, да е сключил договор с МВНР, т.е. чл. 2а, ал. 2 от Правилника противоречи на тази разпоредба на ЗОП и съгласно чл. 5, ал. 1 от АПК следва МВНР да сключва договори и с преводачи, а не само с фирми.

Що се отнася до практиката МВНР да заверява подписи на преводачи, такава разпоредба няма никъде в Правилника. В Договора също няма такава клауза. Освен това, в никоя та-

то не съдържа очакваното потвърждение, че „прекратяването на договора ми с МВнР по никакъв начин не ограничава правото ми да продължа дейността си „във връзка с преводите на официални документи“.

Не разбирам защо цитирате заповедта на министъра на външните работи, която е насочена към администрацията на МВнР, а не към моята фирма, потвърдено от определението на ВАС. Фирмите за преводи не са подведомствени на МВнР, а се регулират от Търговския закон, в сила от 01.07.1991 г. Като фирма, регистрирана по ТЗ, мога да извършвам свободно всяка дейност, която не е забранена от закона, а официалните преводи са такава дейност, защото тя изрично не е забранена от нито един закон.

Ако МВнР има официални преводи, които да възлага, за тях може да сключва договор с частни фирми. Не бива обаче да се смесват преводите, които клиентите възлагат директно на фирми за преводи, с преводите, които МВнР може да възложи на фирми или да извърши само' (на практика може и да няма такъв случай). На мен например МВнР нито веднъж не ми е възлагало работа в качеството си на Възложител в продължение на 18 години, видно от липсата на клаузи за срокове и възнаграждения в двата ми договора с МВнР, приложени към настоящето.

Приложение 4

Продължаване дейността във връзка с преводите на официални документи II

13.01.2013 г.

ДО:
Г-ЖА БОЖИДАРА
СЪРЧАДЖИЕВА,
ДИРЕКЦИЯ „КОНСУЛСКИ
ОТНОШЕНИЯ“
МИНИСТЕРСТВО НА
ВЪНШНИТЕ РАБОТИ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОПИЕ:
ВЪРХОВНА
АДМИНИСТРАТИВНА
ПРОКУРАТУРА
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Относно: Продължаване дейността във връз-
ка с преводите на официални документи

УВАЖАЕМА Г-ЖО СЪРЧАДЖИЕВА,

Благодаря за писмото, което получих от Вас,
изх. № КОВ-23-12/20.12.12 г.¹⁰⁵ За съжаление

105Вж. Приложение 8 „Писмо от КО от 20.12.2012“

вид официални преводи на документи и други книжа, дори на документи, на които МВНР не извършва легализиране и заверяване?

Очаквам Вашия отговор.

С уважение,

Харалампи Стоянов Стоянов
собственик на ЕТ „Харалампи Стоянов -
СОФТИС“,
ул. „Георги Бакалов“ 17, вх. 7, ет. 1, ап. 80
9010 ВАРНА

тел. 052/988-235; моб. 088/8-438-166
e-mail: softis@softisbg.com

Прилагам:

1. Договор от 20.12.1994 г., с който на основание чл. 2а, ал. 1 и ал. 2 на Правилника МВНР ми възлага извършването на официални преводи без клаузи за срокове и възнаграждения.
2. Договор № 165/95-00-150/2001 от 17.01.2002 г., с който на основание чл. 2а, ал. 2 на Правилника МВНР ми възлага извършването на официални преводи без клаузи за срокове и възнаграждения.

води на документи и други книжа в цялата страна?

2. Какво урежда Договорът, по който МВнР е възложител, а фирмата за преводи изпълнител, ако не възлагане на работа?

3. Има ли право МВнР да възлага работа на частни фирми, като сключва договори с тях без да е обявило търг?

4. Дали Правилникът адекватно урежда съответните обществени отношения и на какви международни договори и споразумения е проекция Правилникът, след като не е изменен от 1990 г.?

5. По какво личи, че договорът и списъкът с необходими документи, публикувани на сайта на МВнР, са неразделна част от Заповед № 95-00-152 / 31.05.2012 г.?

6. Допустимо ли е МВнР да разрешава на фирмите за преводи да „удостоверяват“ с печата и фирмената си бланка подписите на преводачи, които не са техни служители, а външни подизпълнители?

7. За какви преводи се сключва този договор - само за „преводи на документи и други книжа, на които министерството извършва легализиране и заверяване“ или за всякакъв

раната от Вас разпоредба на ЗОП илюстрира проблема със залегналото в закон (ЗОП) изискване за сключен договор с МВнР, без да се обръща внимание на какви документи е преводът - дали на документи, на които МВнР извършва легализиране и заверяване, или на други документи, на които МВнР не извършва легализиране и заверяване. Освен това съгласно тази разпоредба преводачът е този, който трябва да има сключен договор с МВнР, а не фирмата, обаче съгласно чл. 2а, ал. 2 от Правилника договорите могат да се сключват само с фирми. Заради остарелите разпоредби на Правилника преводачите в България нямат право да извършват никакви официални преводи без посредничеството на фирма, сключила договор с МВнР. Те са поставени в неравностойно, подчинено на фирмите положение, дори да са регистрирани като лица, упражняващи свободна професия по смисъла на т. 29 от Параграф 1 на Допълнителните разпоредби към Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ).

Поради всичко гореизложено считам, че все още липсва яснота по следните въпроси:

1. Какво урежда алинея първа на чл. 2а от Правилника, ако не пълното право (монопол) на МВнР върху извършването на всички пре-

ние № 13174/23.10.2012 на ВАС, за да не бъдат засегнати правата и интересите ми.

Освен това, съществува и друг проблем, който излиза извън компетенциите на МВнР - в редица закони и наредби е залегнало изискването преводачът или фирмата да има сключен договор с МВнР за извършване на официални преводи изобщо, т.е. на всякакви официални преводи, или пък се изисква официалният превод да е заверен от МВнР, без да се прави разлика дали става дума за официални преводи на документи, на които МВнР извършва легализиране и заверяване, или за официални преводи на други видове документи, на които МВнР не извършва легализиране и заверяване. Може би ВАП би могла да помогне за решаването на този проблем.

Накрая на Резолюцията е изразено мнението, че за извършване на официален превод следва да имам сключен договор с МВнР и е цитирана разпоредбата на чл. 16а от Параграф 1 на Допълнителните разпоредби към Закона за обществените поръчки (ЗОП): „Официален превод е превод, извършен от преводач, който има сключен договор с Министерството на външните работи за извършване на официални преводи“.

Тук бих искал да обърна внимание, че цити-

че без договор с МВнР няма да имам право да извършвам не само „преводи на документи и други книжа, на които министерството извършва легализиране и заверяване“, а изобщо никакви официални преводи.

Ако се окаже вярно, че без договор с МВнР няма да имам право да извършвам никакви официални преводи, считам, че това сериозно би засегнало правата и интересите ми. Ще дам само един пример. Документ с апостил, пристигащ от чужбина, не подлежи на легализация съгласно Хагската конвенция от 05.10.1961 за премахване на изискването за легализация на чуждестранни публични актове, в сила за България от 30.04.2001:

(чл. 2. от Хагската конвенция) „Всяка договаряща държава освобождава от легализация документите, по отношение на които се прилага тази конвенция и които трябва да се представят на нейна територия.

(чл. 5. от Хагската конвенция) „Подписът, печатът и марката на удостоверението са освободени от всякаква легализация“.

Следователно и без договор с МВнР би трябвало да имам право да превода такъв документ (от чужбина с апостил). Достатъчно би било администрацията да изпълни точно Заповед № 95-00-152 / 31.05.2012 г. на Министъра на МВнР и да се съобрази с Определе-

то „документите, на които министерството извършва легализиране и заверяване" далеч не са всички документи, на които се извършва официален превод, а само малка част от тях. Аз например спокойно бих могъл да се откажа от „преводи на документи и други книжа, на които министерството извършва легализиране и заверяване" или преводи на документи „за нуждите на консулското обслужване", без това изобщо да се отрази на дейността ми, тъй като годишно правя 2-3 превода на легализирани от МВнР документи.

Второ, служителите от администрацията на МВнР никъде не публикуват разяснения, че прекратяването на договора с МВнР по какъвто начин не означава пълно прекратяване на дейността по извършване на преводи на официални документи. И в уведомителното писмо за прекратяване на договора ми с МВнР, подписано от г-жа В. Дечева, също не се съдържат такива разяснения. Вместо това, към мен е отправена любезна покана по следния начин:

„В случай, че желаете да продължите дейността във връзка с преводите на официални документи, може да отправите предложение ...".

Писмото създава погрешното впечатление,

трешно - служебен акт на министерството във връзка със сключването на договори за извършване на преводи на документи и други книжа, на които министерството извършва легализиране и заверяване... Заповедта касае част от дейността на администрацията на министерството на външните работи, която е подчинена на министъра, но не засяга защитени от закона права и интереси на граждани и юридически лица".

Заповедта наистина не засяга моите права и интереси, при условие, че бъде точно изпълнена и съобразена с определението на ВАС. В противен случай, дейността ми неправомерно се ограничава и по такъв начин некоректните действия на администрацията на МВнР засягат моите права и интереси.

Некоректните действия на администрацията на МВнР се състоят в следното:

Първо, служителите от администрацията на МВнР публикуват т.нар. „приложения“ към заповедта, в които липсва уточнението, че става дума само „за нуждите на консулското обслужване“ (съгласно заповедта) или само за „преводи на документи и други книжа, на които министерството извършва легализиране и заверяване“ (съгласно определението на ВАС). Липсата на това уточнение не е безобиден пропуск на администрацията, защото

вор, за който става дума в т. 1 на гореспоменатата заповед на министъра на външните работи, тъй като е публикуван в отделен файл, различен от файла на заповедта, без подпис на министъра и без обозначение, че е Приложение № 1 към Заповед № 95-00-152 / 31.05.2012 г. Същото се отнася и за Списъка - той също е публикуван в отделен файл, различен от файла на заповедта, без подпис на министъра и без обозначение, че е Приложение № 2 към заповедта. На този факт ВАП също би могла да обърне внимание.

Така публикуваните „приложения“ към Заповед № 95-00-152 / 31.05.2012 г. създават погрешно впечатление, че без договор с МВНР няма да имам право да извършвам никакви официални преводи, докато в заповедта изрично става дума само за преводи „за нуждите на консулското обслужване в Министерството на външните работи“. Определение № 13174/23.10.2012 на ВАС също потвърждава, че в заповедта става дума само за един вид официални преводи, посочен изрично и конкретно: „преводи на документи и други книжа, на които министерството извършва легализиране и заверяване“ и именно поради това заповедта „не засяга защитени от закона права и интереси на граждани и юридически лица“:

„посочената заповед представлява въ-

на:

„Ние нямаме възможност за контрол върху процеса на превод - дали той се извършва действително от заявления от фирмата изпълнител преводач или от студенти. ... При нас идва текст с подпис на преводача - ние не проверяваме текста, а заверяваме подписа на преводача".

Опасността служителите на МВнР да не бъдат напълно сигурни, дали действително заверяват подписа на преводача, заявен от фирмата-изпълнител, или на друго лице, няма нито да намалее, нито да изчезне, докато не бъде прекратена практиката фирмите да „удостоверяват" подписи на преводачи, които не работят във фирмите (не са служители на фирмите), а са външни подизпълнители. ВАП би могла да помогне за отстраняване на този проблем.

След това в Резолюцията е написано, че „проекта на Договор за извършване на официални преводи и списъка с необходимите документи са неразделна част от заповедта". Двете приложения би трябвало наистина да са неразделна част от заповедта, обаче така, както са публикувани на официалния сайт на МВнР, по нищо не личи, че публикуваните Договор е именно проектът за типов дого-

ли на фирмите (назначени на трудов договор във фирмите). ВАП би могла да обърне внимание на това, че при сключване на договори с фирмите МВНР изисква от тях да представят „списък на преводачите, работещи за фирмата“ (както е посочено в „Списък на необходимите документи за сключване на договор...“, публикуван на официалния сайт на МВНР), без изрично да изисква тези преводачи да работят във фирмата, т.е. да са служители на фирмата (назначени на трудов договор във фирмата), както е по ал. 4 на чл. 2а.

Това, че МВНР приема списъци с преводачи, работещи „за фирмите“ (или „към фирмите“, както е посочено в чл. 7 от Договора, публикуван на официалния сайт на МВНР), а не във тях, позволява дори на фирми без нито един преводач на трудов договор да представят дълги списъци със „свои“ преводачи (външни подизпълнители), а след това, по силата на сключения договор, да „удостоверяват“ подписите на „своите“ преводачи с печата и бланката на фирмата си и да ги изпращат в МВНР за заверка. Тази практика по никакъв начин не гарантира, че „удостоверените“ от фирмите подписи са действително на преводачите, заявени от фирмите. Самият министър на външните работи г-н Николай Младенов пред Народното събрание, пленарно заседание 363 на дата 15.06.2012 г., приз-

телствена сила или удостоверителен характер".

В Резолюцията не е посочено на кои международни договори се явява проекция Правилникът, но очевидно не е проекция на нито един международен договор, подписан след 1990, като напр. Хагската конвенция от 05.10.1961 г., влязла в сила за България на 30.04.2001 г., нито на законодателството на Европейския съюз, поради самия факт, че Правилникът не е изменян от 25.12.1990 г. И на този факт ВАП би могла да обърне внимание.

След това в Резолюцията се напомня, че „лицата които извършват преводи в министерството съгласно ал.4 на чл.2а от Правилника се определят от министъра". Това е първата част от ал. 4 на чл. 2а, която няма отношение към дейността ми, тъй като не съм лице, което извършва преводи в министерството, а собственик на частна фирма. Наистина, втората част на чл. 2а, ал. 4 има отношение към фирмите и тя гласи: „Лицата, които извършват преводи във фирмите, сключили договор за преводи с Министерството на външните работи, се определят от ръководителите на тези фирми".

Очевидно става дума за лицата, които извършват преводи във фирмите, т.е. са служителите

и нищо друго:

(чл. 2а, ал. 2 от Правилника) „Министерството на външните работи, респективно отдел "Консулски", може да възлага с договор преводите да се извършват от държавни, обществени, кооперативни и частни фирми".

Аз имах договор с МВнР в продължение на 18 години, обаче нито веднъж не ми беше възложена работа по договора, видно от липсата на клаузи за срокове и възнаграждения в двата ми договора, приложени към настоящето.

Липсата на друг нормативен акт, уреждащ такъв род обществени отношения, по никакъв начин не променя смисъла на алинея първа от чл. 2а от Правилника, а по въпроса за обществените отношения, които урежда Правилникът, е достатъчно е да се отбележи, че по времето на последното му изменение (25.12.1990), все още в сила е била старата Конституция, следователно начинът на уреждането им, залегнал в Правилника, е морално остарял.

По-нататък в Резолюцията се посочва, че „Правилника се явява проекция на установения в международните договори и споразумения ред за превод, легализация на документи и други книжа с необходимата доказа-

връзка с преводите на официални документи".

А във връзка с Вашата позиция, че „липсва такова противоречие [между Правилника и Конституцията] и монополно положение на държавата тъй като в съществуващата нормативна база няма друг нормативен акт, който да урежда подобен род обществени отношения", бих искал да обърна внимание, че в Резолюцията е пренебрегнато наличието на алинея първа от чл. 2а на Правилника, в която изрично се подчертава монополът на МВнР върху извършването на всички преводи на документи и други книжа в цялата страна:

(чл. 2а, ал. 1 от Правилника) „Преводите на документите и другите книжа в страната се извършват от Министерството на външните работи".

От текста на алинея първа става ясно защо в сключването на основание чл. 2а, ал. 2 договори МВнР е наречен Възложител, а фирмата - Изпълнител. Защото в Правилника става дума за възлагане на работа. Може би ВАП би трябвало да се интересува как МВнР възлага на частни фирми работа по извършване на преводи, без да обяви търг. Ако пък не възлага работа, какво възлага? Правилникът категорично урежда възлагане на работа

„Тази заповед няма отношение към дейността на моята фирма. В заповедта става дума за възлагане с договор извършването на официални преводи, необходими „за нуждите на консулското обслужване в МВНР“, видно от т. 1 на същата:

„Утвърждавам проект на типов договор за възлагане извършването на официални преводи на документи и други книжа за нуждите на консулското обслужване в Министерството по външните работи“.

Цитираният по-горе откъс от писмото ми ясно говори, че не оспорвам заповедта на Министъра на външните работи и че Вашата Резолюция по преписка 708/2012 г. некоректно се позовава на чл. 61, ал. 3 от ЗСВ.

Що се отнася до втората част на Резолюцията, където разглеждате „останалите“ мои „разсъждения“ от т. нар. от Вас „жалба“, бих искал да уточня, че писмото ми до г-жа В. Дечева с копие до ВАП не е жалба, а, както вече споменах, отговор на изпратено до мен писмо изх. № КОА-21-00-165/26.12.2012 от г-жа В. Дечева. В него посочвам, че „все още липсва пълна яснота по въпроса за какво точно се сключва този договор“ и привеждам аргументи в подкрепа на изразеното мнение, че „прекратяването на договора ми с МВНР по никакъв начин не ограничава правото ми да продължа дейността си във

договор № 165, който е сключило с мен на 17.01.2002 г. на основание чл. 2а, ал. 2 от Правилника за легализациите, заверките и преводите на документи и други книжа (Правилника). Писмото ми е изпратено с копие до ВАП, тъй като някои от въпросите, които повдигам в него, излизат извън компетенциите на МВнР.

В Резолюцията, която ми изпратихте, некоректно се твърди, че отправям сигнал срещу Заповед № 95-00-152 / 31.05.2012 г. на Министъра на МВнР. С писмото си до г-жа Дечева не отправям сигнал срещу заповед № 95-00-152 / 31.05.2012 г. на Министъра на МВнР, защото, както съм посочил, тя е:

„отправена към служителите от администрацията на МВнР, видно от Определение № 13174/23.10.2012 на Върховния административен съд:

„Заповедта на министъра представлява вътрешно-служебен акт насочен към организиране на работата на администрацията на министерството на външните работи“.

В писмото си до г-жа Дечева изрично съм посочил, че тази заповед няма отношение към дейността на моята фирма, защото касае нуждите на консулското обслужване в МВнР:

Приложение 3

Отговор на Резолюция 708/2012 на ВАП

03.01.2013

ДО
Г-Н Г. КАМБУРОВ
ПРОКУРОР ВЪВ ВАП

КОПИЕ:
НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РБ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КАМБУРОВ,

На 13.12.2012 г. получих от Вас писмо с входящ номер 708/2012 -II от 11.12.2012 г., с което ми изпращате препис от Резолюция¹⁰⁴ по преписка № 708/2012, заведена по мое писмо, получено във ВАП на 07.12.2012. Става дума за мое писмо, изпратено на 06.12.2012 г. до г-жа В. Дечева, началник отдел „АОГ“, Дирекция „Консулски отношения“, МВнР на РБ, с копие до Върховна административна прокуратура на РБ. Писмото ми беше в отговор на изпратено до мен писмо изх. № КОА-21-00-165/26.12.2012 от г-жа В. Дечева, с което тя ме уведомяваше, че МВнР прекратява

104Вж. Приложение 7 „Резолюция 708/2012 на ВАП“

ул. „Георги Бакалов“ 17, вх. 7, ет. 1, ап. 80
9010 ВАРНА

тел. 052/988-235; моб. 088/8-438-166
e-mail: softis@softisbg.com

Прилагам:

1. Писмо изх. № КОА-21-00-165/26.11.2012 г.¹⁰³
2. Заповед № 95-00-152 / 31.05.2012 г.
3. Правилник за легализациите, заверките и преводите на документи и други книжа.
4. Определение № 13174/23.10.2012 на ВАС
5. Типов договор, както е публикуван на официалния сайт на МВнР към 04.12.2012 г.
6. Списък на необходимите документи за сключване на договор за извършване на официални преводи
7. Закон за обществените поръчки - извлечение (Доп. разп., § 1., 16а.)
8. Наредба № 1 за водене, съхраняване и достъп до Търговския регистър - извлечение (чл. 7, ал. 3)
9. Конституция на Р. България - извлечение (чл. 18 и чл. 19)
10. ЗОАРАКСД - извлечение (чл. 9 и приложението към чл. 9, ал. 1, т.2)
11. КИД-2008 - извлечение (код 74.30 и код 84.21)

103Вж. Приложение 6 „Писмо от КО за прекратяване на договора със Софтис“

1, т. 2 от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност („Лицензионен режим може да се установява само за стопански дейности...“) - Списък на стопанските дейности, за които може да се установява лицензионен режим. В този списък (както и в целия закон изобщо) думата „преводи“ се споменава само в т. 34а: „Извършване на пощенски парични преводи“.

Извършването на официални и неофициални преводи е самостоятелна икономическа дейност, видно от Класификацията на икономическите дейности (КИД-2008), код 74.30 „Преводаческа дейност“.

В заключение, поради всички гореизложени причини, считам, че прекратяването на договора ми с МВнР по никакъв начин не ограничава правото ми да продължа дейността си „във връзка с преводите на официални документи“.

Моля за потвърждение, че изводът ми е правилен.

С уважение,

Харалампи Стоянов Стоянов
собственик на ЕТ „Харалампи Стоянов -
СОФТИС“,

ху извършването на преводи на документи и други книжа в цялата страна. Тази алинея 1 на чл. 2а от Правилника противоречи на чл. 19, ал. 1 от Конституцията на Република България:

„Чл. 19. (1) Икономиката на Република България се основава на свободната стопанска инициатива“.

Противоречи и на чл. 18, ал. 4 от Конституцията на Република България:

„Чл. 18 (4) Със закон може да се установява държавен монопол върху железопътния транспорт, националните пощенски и далекосъобщителни мрежи, използването на ядрена енергия, производството на радиоактивни продукти, оръжие, взривни и биологично силно действащи вещества“.

Следователно, преводите на документи и други книжа в страната НЕ СА МОНОПОЛ на държавата и могат да се извършват свободно от преводачи на свободна практика или фирми за преводи, тъй като преводаческата дейност се основава на свободната стопанска инициатива.

Преводаческата дейност не подлежи и на лицензиране, което може да се потвърди след проверка в Приложението към чл. 9, ал.

превод на български език, изготвен съгласно чл. 2а, ал.2 от Правилника за легализациите, заверките и преводите на документи и други книжа".

2. Очевидно, сключването на договор е задължително не само за възлагане извършването на официални преводи „за нуждите на консулското обслужване в МВнР", но и за извършване на официални преводи за нужди, които нямат нищо общо с консулското обслужване. Прякото основание за сключването на договора е алинея 2 на чл. 2а от Правилника, която гласи:

„(2) Министерството на външните работи, респективно отдел „Консулски", може да възлага с договор преводите да се извършват от държавни, обществени, кооперативни и частни фирми".

Членуваната форма на думата „преводи" в алинея 2 („преводите") показва, че понятието вече е използвано поне веднъж, в случая - в алинея 1 на същия член 2а:

„Чл. 2а(1) Преводите на документите и другите книжа в страната се извършват от Министерството на външните работи"

Алинея 1 на чл. 2а ясно указва, че държавата в лицето на МВнР има пълен монопол вър-

твото но външните работи".

Обаче уточнението, че официалните преводи са само „за нуждите на консулското обслужване в МВнР" липсва в текста на проекта за типов договор. Липсва и в заглавието на публикувания „Списък на необходимите документи за сключване на договор за извършване на официални преводи". Това създава впечатлението, че сключването на такъв договор е задължително условие за извършване на всякакъв вид официални преводи.

Впечатлението, че сключването на такъв договор е задължително условие за извършване на всякакъв вид официални преводи, се подкрепя от единствената налична в българското законодателство дефиниция на понятието „официален превод":

Закон за обществените поръчки, Допълнителни разпоредби „§ 1., 16а. „Официален превод" е превод, извършен от преводач, който има сключен договор с Министерството на външните работи за извършване на официални преводи".

Подкрепя се и от разпоредбата на чл. 7, ал. 3 от Наредба № 1 за водене, съхраняване и достъп до Търговския регистър, според която документи на чужд език се представят в Търговския регистър „...заедно със заверен

Все още очаквам ясно и недвусмислено изявление от страна на МВнР, че прекратяването на договорните ми отношения с МВнР не означава по никакъв начин, че губя право да извършвам преводи на официални документи за всичките си останали клиенти, поради следните основания:

1. Цитираната в писмото Ви Заповед № 95-00-152 / 31.05.2012 г. на Министъра на МВнР е отправена към служителите от администрацията на МВнР, видно от Определение № 13174/23.10.2012 на Върховния административен съд:

„Заповедта на министъра представлява вътрешно-служебен акт насочен към организиране на работата на администрацията на министерството на външните работи“.

Тази заповед няма отношение към дейността на моята фирма. В заповедта става дума за възлагане с договор извършването на официални преводи, необходими „за нуждите на консулското обслужване в МВнР“, видно от т. 1 на същата:

„Утвърждавам проект на типов договор за възлагане извършването на официални преводи на документи и други книжа за нуждите на консулското обслужване в Министерс-

ме уведомявате, че прекратявате договора ми за извършване на официални преводи, считано от 01.01.2013 г. поради въвеждане със Заповед № 95-00-152 / 31.05.2012 г. на „нови изисквания за условията, при които МВнР може да възлага извършването на преводи на документи съгласно чл. 2а, ал. 2 от Правилника за легализациите, заверките и преводите на документи и други книжа" (Правилника) и че ако желая да продължа дейността си „във връзка с преводите на официални документи", мога да отправя „предложение чрез „Приемна" на МВнР, към което да бъдат приложени всички необходими документи, посочени в списък, публикуван на официалния сайт на Министерство на външните работи".

Разгледах внимателно изпратеното от Вас писмо, което на пръв поглед оставя впечатление, че без договор с МВнР на основание чл. 2а, ал. 2 от Правилника няма да имам право да извършвам никакви преводи на документи. Моля, обърнете внимание, че в продължение на повече от шест месеца след издаване на Заповед № 95-00-152 / 31.05.2012 г. все още липсва пълна яснота по въпроса за какво точно се сключва този договор. Очакванията ми, че ще получа ясни и недвусмислени разяснения в писмото за прекратяване на договорните ми отношения с МВнР, датиращи от 1994 г., не се оправдаха.

Приложение 2

Продължаване дейността във връзка с преводите на официални документи

06.12.2012 г.

ДО:
Г-ЖА В. ДЕЧЕВА,
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ „АОГ“
ДИРЕКЦИЯ „КОНСУЛСКИ
ОТНОШЕНИЯ“
МИНИСТЕРСТВО НА
ВЪНШНИТЕ РАБОТИ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОПИЕ:
ВЪРХОВНА
АДМИНИСТРАТИВНА
ПРОКУРАТУРА
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Относно: Продължаване дейността във връзка с преводите на официални документи

УВАЖАЕМА Г-ЖО ДЕЧЕВА,

С Писмо изх. № КОА-21-00-165 от 26.11.2012

A šta bi se moglo učiniti? Evo mog mišljenja:

Prvo i najvažnije, u Bugarskoj je potrebno raditi na edukaciji o tome da prevodioci moraju postati slobodni i da se otarase svoje zavisnosti od PAja i KOke. Rešenje je sasvim jednostavno i ono počiva na gore navedenom članu 290 stavu 2 Krivičnog zakonika.

Zatim, potrebno je raditi i na edukaciji zaposlenih u bugarskim državnim ustanovama, koje bi teško shvatili da se jedan pravilnik iz 1958. godine ne sme primenjivati umesto zakona.

I, ne na poslednjem mestu, potrebno je da bugarski prevodioci shvate da je njihov svojeručni potpis ono što ih oslobađa vlasti PAja i KOke.

Očekujem istinsku reformu prevodilačke struke u Bugarskoj, a na osnovu Zakona. Sve ostalo je presipanje iz šupljeg u prazno.

Spoljašne veze:

Peticija

(http://www.peticija.com/peticia_protiv_novite_i_ziskvania_za_prevodacheski_agencii)

Forum uz peticiju (<http://www.peticija.com/forum/32093>)

Ipak, na pomolu su neke promene. U maju se proneo glas da KOka planira uvođenje takozvane sertifikacije za PAje, koje bi navodno želele da sklope ugovor sa KOkom. Govorilo se i o drugim skoro neizvodljivim zahtevima i ove glasine izazvale su gnev manjih PAja. One su se navodno udružile i započele potpisivanje peticije za ukidanje zahteva iz glasina. Krajem juna ministar spoljnih poslova objavio je naredbu kojom je deo glasina potvrdio, a deo odbacio. Fiktivno udruženje manjih PAja podnelo je tužbu za opoziv naredbe ministra. Na forumu uz peticiju već nekoliko meseci odvija se diskusija zahvaljujući kojoj je činjenično stanje o bespravnom položaju bugarskih prevodilaca postalo jasno.

Mada u Bugarskoj već od 1974. godine postoji Savez prevodilaca Bugarske, prevodioci u Bugarskoj nisu ujedinjeni. Gore navedeni savez elitistički je, te ne dopušta šire članstvo prevodilaca, dakle ne štiti prevodioce nego samoproglašenu prevodilačku elitu čija je prosečna životna dob jako poodmakla.

Ali ono što je najgore jeste da su bugarski prevodioci teški zavisnici od uticaja PAja. Oni se boje da će ostati bez svojih zaštitnika i jedinih poslodavaca koji u stvari retko kad plaćaju prevodiocima na vreme, često manje nego prevodioci očekuju, a ne retko uopšte im ne plaćaju.

Приложение 1

Teško je biti prevodilac u Bugarskoj

Bugarska je jedina zemlja gde ropstvo još uvek nije ukinuto. Naime, bugarski prevodioci još uvek su nečija svojina. Njihovi vlasnici su takozvane prevodilačke agencije koje prevodioci od milja prozvaše PAje. PAje su u stvari feudalci koji su vazali jednog moćnijeg seniora, takozvanog Direktorata za konzularne odnose Ministarstva spoljnih poslova Bugarske koga PAje od milja prozvaše KOka. Svoju moć KOka je dobio još daleke 1958. godine, a na osnovu svetog Pravilnika o overama i legalizacijama. Jedna od njegovih tačaka kaže da sve prevode u Bugarskoj vrši Ministarstvo spoljnih poslova. Na osnovu istog Pravilnika KOka sklapa vazalsko-seniorski ugovor sa PAjama. Sa svoje strane PAje nude zaštitu slabijim prevodiocima koji se predaju na milost i nemilost PAjama, jer prevodioci praktički nemaju pravo da sklapaju ugovor sa KOkom. Na taj način, svi prevodi službenih dokumenata u Bugarskoj overavaju se prvo od strane PAja, a zatim od strane KOke. Prevodioci nemaju pravo da sami overavaju takve prevode mada već više od dvadeset godina postoji član 290 stav 2 bugarskog Krivičnog zakonika po čijoj odredbi svaki prevodilac ili tumač snosi krivičnu odgovornost u slučaju netačnog prevoda.

Приложения

20 хиляди преведени страници и хиляди часове устни преводи.

**ник за легализациите, заверките, и пре-
водите на документи и други книжа не
включват удостоверяване от Министер-
ството на външните работи на подписа
на преводача." (http://vt.judiciary-
bg.org/Courts/DC/VelikoTarnovo/wa.nsf/e9ad59
4936a2d375c225765e00752e55/2fbe7a0c4e93
bbc8c2257c8d0041da8a/
\$FILE/2FBE7A0C4E93BBC8C2257C8D0041DA
8A.rtf)**

Следователно, не е необходимо моят подпис под официален превод на документ от страна от бивша Югославия (с която България има двустранен договор), (превод,) извършен от мен, да бъде заверяван от когото и да било друг, а е достатъчен печатът на моята фирма, тъй както заверявам подписа си, напр. на фактурите, които издавам. Същото би трябвало да важи и за всички останали преводи на документи от страни, членки на Хагската конвенция, или с двустранен договор с България, които (преводи) се правят не само от мен, а и от мнозина преводачи със собствени фирми и преводачи на трудов договор в такива фирми.

Въпреки това, вече три години не мога да правя официални преводи, понеже държавните институции на практика не признават дипломата ми от Софийския университет и 35-годишния ми опит като преводач с около

го.

...след като има действащ договор за правна помощ, приложими са правилата, уговорени с този договор...

С оглед на гореизложеното... [документ от страна с действащ договор за правна помощ] ...не се нуждае от легализация, както и от заверка с апостил, за да се ползва от съдилищата и учрежденията на другата договаряща страна..."
(http://www.os-vidin.com/dela_15_1/gra/03033115.htm)

В цитираното по-горе писмо на МВнР от 20.12.2012 г. се твърди, „че по реда на Правилника фирмите могат да сключат договор за преводачески услуги с МВнР и да извършват такива, а МВнР от своя страна да заверява подписите на преводачите, работещи към фирмите". Обаче, дали е така?

В тази връзка, ето още два цитата от две съдебни решения:

„чл.2а, ал.2 от Правилника за легализациите, заверките и преводите на документи и други книжа... не съдържа конкретни изисквания относно заверката на превода". (<http://kos-bg.eu/post/0074d813/04952813.htm>)

„Изискванията на чл.2а, ал.2 от Правил-

„...всеки един документ, снабден със заверката „апостил“ е освободен от изискването за легализация. След като не се изисква легализация на документите, не следва да намери приложение и разпоредбата на чл.2а от Правилника за легализациите, заверките и преводите на документи и други книжа. **Касае се до подзаконов нормативен акт, който може да се приложи само ако не противоречи на закон, конвенция и т.н.** Впрочем това изрично е отразено в разпоредбата на чл.25 от Правилника за легализациите, съгласно който **разпоредбите на правилника са задължителни, доколкото в сключени спогодби и споразумения с чужди страни не се предвижда друго.** Хагската конвенция от 1961 г, която е надлежно ратифицирана и е част от вътрешното ни законодателство, считано от влизането ѝ в сила през 2001 г **освобожава от легализация снабдените с заверка „апостил“ документи.**“
(http://www.apelsad-pd.bg/protocoli/RG00219_14_130314.html)

„Съгласно чл.25 от Правилника за легализациите, заверките и преводите на документи и други книжа , разпоредбите на правилника са задължителни, доколкото в сключени спогодби и споразумения с други страни не се предвижда дру-

мат решения, които потвърждават това, че документи, които идват от страни, членки на Хагската конвенция, или с които България има двустранни договори за правна помощ, не се нуждаят от никаква заверка или легализация, т. е., те не са от кръга на документите, за които МВнР е сключвало договор с агенции за преводи. Но това остава незабелязано от държавната администрация.

Ето три цитата от съдебни решения, които потвърждават казаното по-горе от мен:

„Правилникът за легализациите, заверките и преводите на документи и други книжа в частта относно преводите (чл. 2а и Глава Трета) се отнася само до документи, които преди това са легализирани по реда на Глава Втора (чл. 18, ал. 1 от Правилника). Съгласно Конвенцията за премахване на изискването за легализация на чуждестранни публични актове, ратифицирана от РБ през 2000 г. и в сила от 2001 г., всеки документ със заверка "апостил" е освободен от изискването за легализация. Следователно за представеното със заверка „апостил" удостоверение... не се изисква легализация, а след като не се изисква легализация, не се прилага чл. 2а, ал.2 от Правилника."

(http://46.10.101.63/upload/SAD_AKT/2014/03/13032014/0074d814/45031314.htm)

верка от Министерството на външните работи, че имам право да продължа дейността си във връзка с преводите на официални документи, без да сключвам договор с въпросната институция.

Последният що-годе смислен отговор от МВнР до мен беше с дата 20.12.2012 г.¹⁰² и в него покрай неясната фразеология, се промъкна и следното полуоткровение: „Необходимо е да обърнем внимание, че по реда на Правилника фирмите могат да сключат договор за преводачески услуги с МВнР и да извършват такива, а МВнР от своя страна да заверява подписите на преводачите, работещи към фирмите, единствено и само по отношение на документи и други книжа, посочени в глава II от Правилника. **МВнР няма отношение към преводаческата дейност като цяло или към всички преводи по принцип.**”

След това нееднократно се опитвах да получа конкретно потвърждение на това, **че имам право да продължа дейността си във връзка с преводите на официални документи, без да сключвам договор с МВнР**, но без успех. И след последното ми писмо, получено в Дирекция „Консулски отношения“ на 17.08.2015, МВнР мълчи. Обаче, години наред различни съдилища прие-

---

102 Вж. Приложение 8 „Писмо от КО от 20.12.2012“

И зад всичко това, за съжаление, стои любимата им „държава“ в лицето на външно. Ако нямаха този гръб, агенциите отдавна да бяха преминали в небитието.

И защо е необходимо да се заверява от външно превод на документ, който изобщо не трябва да влиза във външно за легализация или каквато и да било заверка? А всички документи, идващи от Европа, пък и от много други страни, не подлежат на легализация, защото са освободени от такава от Хагската конвенция или от договор за правна помощ, сключен между съответната страна и България. Това би трябвало да означава, че превод на нито един документ от Европа и такива страни, не подлежи на заверка от външно (без да споменаваме това, че неприсъствената заверка на подписа на преводача от външно е незаконна). Представяте ли си какво всъщност значи това?

За агенциите и за външно означава суша! Никакви приходи от незаконната заверка на подписи на преводачи. Затова те са толкова упорити и не пускат кокала.

Вече почти три години се опитвам чрез кореспонденция с различни институции да получа ясно и недвусмислено потвърждение по отношение на **официалните преводи на документи, неподлежащи на никаква за-**

Отмененият правилник в действие
(23.09.2015)

Днес ми се обадиха от една варненска агенция, непозната за мен, и потърсиха „заклет“ преводач със сръбски. Отговорих, че не съм „заклет“ преводач, защото нямам договор с външно, но че правя официални преводи на документи, които не се представят пред държавни институции. На тези преводи съм „заклет“ преводач, защото си нося отговорност по наказателния кодекс. Агенцията обаче не я устройва това, на нея ѝ трябва „заклет“ (каквото и да значи това) преводач, защото преводът трябвало да се заверява във външно!

Тази агенция, първо, е излъгала клиента, че има преводач със сръбски. Това става съвсем ясно, след като агенцията потърси мен, който няма нищо общо с нея. Сигурно е продължила търсенето, но ако не намери преводач във Варна (което е най-вероятното), ще потърси в друг град, предполагам - в София. Оттам ще ѝ обещаят, преводачката ще си прати подписа на бял лист, и всичко ще се уреди. Дали е законно, на кого му пука! Десетилетия наред аморални типове замърсяват преводаческото съсловие. Не се спират и пред измами, за да не „изтърват“ келепира.

води става още по-завършен. Освен нелегалната нотариална дейност по заверка на подписи на преводачи, прикритите трудови договори с преводачите от списъците, маменето на клиентите, че преводите се извършват от висококвалифицирани преводачи-служители на съответната агенция (а не от някой осмокласник или Гугъл преводач), заблуждаващите реклами (че агенциите „разполагат“ с преводачи на 30, 50, 100 или всички езици), незаконните съгласувани практики между агенции за предотвратяване, ограничаване или нарушаване на конкуренцията, вече можем да добавим и нелегалната куриерска дейност!

А може и да съм пропуснал нещо...

чите.

В Закона за пощенските услуги откриваме, че „Пощенските услуги са универсална пощенска услуга и неуниверсални пощенски услуги" (чл. 4), като „Неуниверсалните пощенски услуги включват: ... куриерските услуги" (Чл. 38). А неуниверсалните пощенски услуги, съгласно споменатия закон, подлежат на регистрация (Чл. 19. „Пощенските оператори извършват пощенски услуги въз основа на: 1. издадена индивидуална лицензия, разрешаваща извършването на универсалната пощенска услуга или на част от нея; 2. издадено удостоверение за регистрация за извършване на неуниверсални пощенски услуги").

От цитираните разпоредби на Закона за пощенските услуги съвсем ясно се вижда, че за да се извършват куриерски услуги трябва да се получи „удостоверение за регистрация за извършване на неуниверсални пощенски услуги".

Предполагам, че нито една агенция за преводи няма такова удостоверение. Следователно, всяка агенция, която обещава „легализации" всъщност е нелегална куриерска фирма.

Така образът на родните ни агенции за пре-

за агенциите за преводи „е по-важно да имат куриер на трудов договор". Тъй като е съвсем ясно, че тези агенции по никакъв начин не извършват легализации (това е дейност, извършвана единствено от държавни институции), то нищо друго не им остава, освен само да тръбят, че били извършвали легализации. Тук няма да се спирам на смисъла на думата „легализация" и погрешното ѝ използване, но бегло ще спомена, че отдавна почти не се извършва легализация на документи, тъй като тя е отменена с Хагската конвенция за премахване на изискването за легализация.

Всъщност, „легализациите", които „извършват" агенциите за преводи, се състоят във внасяне на документи за заверка в няколко министерства и на официални преводи за заверка на подписа на преводача от Министерството на външните работи. За незаконосъобразността на заверката на подписите на преводачите също съм писал нееднократно в редица свои статии и писма до институции, като по-изчерпателно съм разработил този въпрос в главата „Чий е подписът" от книгата ми „Преводачи и агенции".

Но куриерската дейност (тъй като т. нар. „легализации" не са нищо друго) на агенциите може би ще се окаже не по-малко незаконна от заверката на подписите на превода-

**Агенции за преводи или агенции за
куриерски услуги?
(05.09.2015)**

Дейността на агенциите за преводи в България, по-специално - в София, преминава под знака на нещо, за което досега не се бях замислял. Това, че агенциите не извършват преводаческа дейност, вече съм го обсъждал нееднократно, както в свои статии, напр. „Повечето агенции, дори и най-най-истинските, не правят преводи“, така и в книгата си „Преводачи и агенции“. Агенциите за преводи всъщност са прикрити посредници и „работодатели“ на преводачи по прикрити трудови договори. Но онова, за което не се бях замислял сериозно досега, е засегнато преди повече от две години в статията на Илка Енчева „Преводаческа агенция или агенция за легализации“.¹⁰¹ Авторката на тази статия констатира, че „това не са преводачески агенции, а нещо доста по-различно - това са Агенции за легализации и за тях е по-важно да имат куриер на трудов договор, а не редактор или преводач!“

Макар и не много точна, тази констатация съдържа една голяма и горчива истина, че

---

101 Вж. Приложение 38 „„Преводаческа агенция или агенция за легализации““

Може би липсата на правила няма да направи впечатление на преводача, ако той е млад, с добър слух и свежа памет, защото няма да се замисля изобщо за описаните от мен трудности. Той дори няма да забележи и това, че агенцията, която го е „наела“ да превежда в съда, изобщо не му е работодател и прибира половината от хонорара му само защото издава фактура на съда...

Въпреки всичко, надявам се колегите, които ще продължат да превеждат в съдебната зала, да повдигнат въпроса за правилата, които трябва да се спазват от съдии, прокурори, адвокати, свидетели и т. н., когато онова, което казват в съдебната зала, се превежда. Необходимо е законодателите да бъдат запознати с технологията на устния превод и да предвидят въвеждането на споменатите правила.

говорещия, говорът се смесва и това затруднява чуването. А това звено прекъсне ли се, за разбиране, запомняне и предаване на чужд език трудно може да се говори. Понякога ключови думи убягват и смисълът се изпарява. Ако се опиташ да спреш съдията, например, и да го помолиш да повтори казаното, изпадаш в неловко положение, защото реакциите му могат да се проявят в безброй варианти и оттук нататък излизаш от ритъм, започваш да се разсейваш и преводът отива по дяволите. Слава Богу, не съм изпадал в такава ситуация, но колеги са ми описвали подобни случаи.

Пресъхнала уста, пулсиращи слепоочия, цялостно изтощение - това е резултатът от дву- или тричасово превеждане в съдебна зала. Може би има преводачи, които са по-издръжливи и по-способни, но, предполагам, че те са малцина. Освен това, слухът на преводача е нещо, което от една страна е дарба, но от друга - зависи и от външни фактори, от здравословното състояние, от психологическата настройка и т. н. Ако, например, имаш възпаление на ухото и трябва да превеждаш в съда, това е все едно да очакваш певец с болно гърло да се представи отлично пред публиката. Веднъж ми се случи точно това. Трудно се ориентирах откъде идва звукът, а трябваше и да превеждам. Как се справих, само аз си знам.

ка и на съдебния устен преводач в съдебната зала е различна.

Но при последния си превод в съдебната зала осъзнах, че неразбирането на технологията на устния превод е причина преводачът в съда да бъде абсолютно безпомощен в редица ситуации.

Законодателите не се интересуват от технологията на устния превод в съдебната зала. Те не предвиждат абсолютно никакви правила за съдии, прокурори и адвокати, когато в съдебната зала се извършва превод. Тези правила би трябвало да регламентират начина, по който се говори при такива случаи. На преводача е необходимо време, за да чуе, разбере, запомни и предаде на чуждия език онова, което съдията, прокурорът, адвокатът, свидетелят и т. н. казват в съдебната зала. Много често в залата не се чува добре, а ако има озвучителна уредба, тя изкривява звука и още повече затруднява възприемането.

Преводачът в съдебната зала е подложен на изключително напрежение. Концентрацията, която се изисква от него, е неимоверна. Чуването, разбирането, запомнянето и предаването на чужд език на казаното в съдебната зала трябва да бъде моментално. Проблем обаче е, че когато превеждаш заедно с

на съдебния преводач е инфарктна.

Всъщност, неуважението към преводача, точно - към труда на преводача, поражда всички други причини, поради които не искам да превеждам в съда. Когато вляза в съдебната зала, виждам купища книжа пред съдебния състав, пред прокурора и пред адвоката. По време на заседанието съдиите са подпомагани и от труда на секретарката, която води протокола, а съдиите наблюдават на монитор въведения текст. Всеки от споменатите юристи има на разположение цялата документация по делото и във всеки момент може да направи справка. Освен това, всичко е написано на родния му български език.

Преводачът в съдебната зала не е в състояние да си води бележки или да прави справка в речници или други справочници. Няма време да прави това, дори и да му разрешат. Всичко, което се говори в съдебната зала, е със завидно висока скорост. Разбира се, скоростта намалява заради прекалената употреба на паразитни думи и изрази, но това пък допълнително затруднява преводача, защото обърканият синтаксис му пречи да извлече смисловата есенция от казаното. Някой ще каже „Нали секретарката записва всичко, тя как успява?“ Едва ли е необходимо да коментирам един такъв въпрос. Технологиата на дейността на съдебната секретар-

Последният ми превод в съда
(17.03.2015)

На 17.03.2015 г. за последен път превеждах в съдебна зала. Доста време преди това бях решил да не бъда съдебен преводач,¹⁰⁰ но не можах да открия начин как да дам отвода си по вече започнато дело, по което съм назначен като преводач. Може и да има такъв начин, но предполагам, че той не е юридически, а чрез болнични, командировки и т. н. Разбира се, ако подсъдимият беше поискал отвода ми, щях да се отърва, но той вече беше се възползвал от такава възможност. *(НПК, чл. 274. (1) Председателят разяснява на страните правото им на отводи срещу членовете на състава, прокурора, защитниците и съдебния секретар, вещите лица, преводача и тълковника, както и правото им да възразят срещу разпита на някои свидетели.)*

Какво ме принуди да взема решението да не превеждам вече в съда? Част от причините съм изложил в статията си „Защо се отказвам да бъда съдебен преводач?“, която цитирах по-горе. По-важните от тях са неуважението към преводача и това, че професията

---

100 Вж. статията „Защо се отказвам да бъда съдебен преводач?“

те от страна на агенциите за преводи, това може да бъде разгледано и от гледна точка на Закона за защита на потребителите, което обаче е въпрос на допълнително и позадълбочено проучване.

предприятия, както и съгласувани практики на две или повече предприятия, които имат за цел или резултат предотвратяване, ограничаване или нарушаване на конкуренцията на съответния пазар.

2. Съгласуваната практика, която прилагат агенциите, е нелоялна конкуренция, забранена съгласно чл. 29 от ЗЗК, тъй като „е в противоречие с добросъвестната търговска практика" и „уврежда или може да увреди интересите на конкурентите".

3. Агенциите въвеждат в заблуждение клиентите си, че „имат" преводачи на много езици, а често нямат назначен дори един-единствен преводач. Тази практика също е забранена съгласно чл. 31 от ЗЗК („Забранява се въвеждането в заблуждение относно съществени свойства на стоките или услугите или относно начина на използване на стоките или предоставяне на услугите чрез твърдение на неверни сведения или чрез изопачаване на факти").

4. Агенциите, твърдейки, че „имат" преводачи на 30, 50, 100 или „всички езици", използват заблуждаваща реклама съгласно чл. 33 ал. 1 от ЗЗК, която е забранена съгласно чл. 32 от ЗЗК.

Що се отнася до заблуждаването на клиентите-

професионалната си област, така и по съответния чужд език. Случва се обаче тези преводачи да нямат необходимите удостоверения за познание на език и затова предпочитат да стоят в сянка. Но най-големият брой „преводачи“ са от една категория, която трудно може да се определи с едно название. Тази категория е най-разнообразна, но и най-уязвима. Това са хора с ниски доходи, безработни, ученици, студенти, майки в отпуск по майчинство, пенсионери и др., които са готови да извършват всякакви преводи на невъзможно ниски цени.

Именно това изобилие в списъците на агенциите гарантира бързото и лесно намиране на преводач за който и да е превод от/на който и да е език. Ако някой си мисли, че може да се конкурира с агенции без персонал, жестоко се мами. Във вакуума, който оставят около себе си агенциите, потъват всевъзможните клиенти и на най-професионалните преводачи, които се чудят защо месеци и години не могат да свържат двата края.

За съжаление, агенциите не се интересуват, че:

1. Нарушават чл. 15, ал. 1. от Закона за защита на конкуренцията, който посочва, че са забранени всякакъв вид споразумения между предприятия, решения на сдружения на

нат да се занимават само и изключително с посредничество. Но докато са преводачи, те „колегиално“ предлагат услугите си на своите преки конкуренти, дори се пишат за „техни“ преводачи в прословутите им списъци. Тези списъци са „търговска тайна“, защото, ако станат публични, ще лъсне истината, че голяма част от агенциите са оплетени в една и съща мрежа и са изградили един огромен картел, който всмуква всички потенциални клиенти на малкото им останали конкуренти.

Тук няма и помен от свободна и лоялна конкуренция. Съгласуваната практика за взаимно използване на едни и същи или подобни списъци с преводачи води до драстично ограничаване на свободната конкуренция. Тези списъци, разбира се, не включват само собственици на агенции. Те биха били недостатъчни за извършване на всички преводи. В списъците, съвсем нормално, са включени и много специалисти по езици, които работят като учители или преподаватели във висши учебни заведения. За съжаление, много от тези специалисти са просто само имена в списъци. Те почти не виждат материали за превод, а някои от тях дори не искат и да видят такива - те просто са си продали подписите. Друг тип преводачи от тайните списъци са професионалисти в други области, които имат необходимите познания както в

широк план, а именно, във връзка с преводаческите услуги изобщо.

Широко разпространено е мнението, че т. нар. „преводачески агенции“ извършват преводаческа дейност и че това е основната им дейност. Но дали е така? Ако прегледате годишните финансови отчети на редица такива агенции, ще ви направи впечатление, че най-голямата част от разходите им са за външни услуги, а по-конкретно - преводачески услуги. Защо една фирма, която извършва определена основна дейност ще има разходи за външни услуги именно за тази дейност, като в същото време разходите ѝ за персонал ще бъдат много ниски? Отговорът е съвсем прост: тази фирма не извършва посочената основна дейност. В случая с „преводаческите агенции“ - те не извършват преводаческа дейност. Те извършват специализирана посредническа дейност, но не и преводаческа. Единственото вярно нещо в наименованието на тези агенции е, че са агенции, т. е., посредници. Но не извършват преводаческа дейност като основна дейност.

Истина е обаче, че част от агенциите за преводи наистина предлагат именно преводачески услуги, понеже собствениците на тези агенции са все още действащи преводачи. Казвам „все още“, защото след известно време ще ги домързи да превеждат и ще започ-

**Агенциите за преводи ограничават
свободата на конкуренцията
(02.11.2014)**

На 24 февруари 2014 се включих в дискусиата „Свободната конкуренция между преводачите и фирмите“ с едно писмо, изпратено до преводачески фирми, преводачи, преводачески съюзи, държавни институции, юристи.⁹⁹

В споменатото писмо разгледах въпроса за свободната конкуренция само във връзка с официалните преводи, а по-конкретно, във връзка с използването на собственици/управители на фирми, сключили договор с МВНР, като заклети преводачи от страна на други такива фирми. Стигнах до заключение, че това е съгласувана практика, която има за цел ограничаване или нарушаване на конкуренцията на пазара на преводачески услуги, и че споразуменията, ограничаващи конкуренцията по хоризонтала (между преки конкуренти), са в основата на една такава практика.

Този въпрос може да бъде разгледан и в по-

---

⁹⁹ Вж. Приложение 33 „Включвам се в дискусиата „Свободната конкуренция между преводачите и фирмите““

За съжаление обаче, живеем в един безкраен виц, в който секретарките дърпат конците, а шефовете са под чехъл :)

парада. Уникалността на агенциите е именно в това, че секретарките стават шефове. Тяхната квалификация не е важна - те обикновено не извършват преводи или ако някога са превеждали, това е в отдавна минало време.

Секретарките-агенции в момента са поели командването над преводаческото съсловие, което сякаш не може да схване и да осъзнае, че една секретарка няма как да му е шефът. Тя просто извършва една помощна административна функция, най-вече - върти телефони. Това е далеч от ръководната дейност на директора. Но дори тази секретарка да е директор, тя няма работници. Тя не може и да има такива, защото няма никаква работа. Работата, която раздава секретарката-шеф, е чужда, на истинския клиент, т.е. с чужда пита помен прави. „Работниците“, които е „наела“, са работници на някой друг или са преводачи на свободна практика или преводачи, собственици на фирми.

Ако секретарката-агенция замества секретарката на клиента - фирма или учреждение - то тя просто трябва да се свърже с преводача и да му каже кой е истинският клиент (не: коя е агенцията). И не трябва да се прави на важна и да играе ролята на голям шеф, защото е една обикновена секретарка.

Да си представим сега една преводаческа кантора, в която работят десетина висококвалифицирани преводачи. Те може да бъдат съдружници, но може и да са служители на трудов договор. Всеки от тях си има редовна клиентела и достатъчно работа, която понякога идва в повече. В такъв случай секретарката на кантората се заема да намери някой преводач на свободна практика, който да поеме работата, за която ресурсите на преводаческата кантора не достигат. Ако работата е много по-голяма от ресурсите на кантората, тогава или дружеството, или директорът решава да назначи допълнително персонал на временен трудов договор или да сключи договор с преводачи на свободна практика или преводачи с фирма, или смесено - в зависимост от евентуалните кандидати. Преводите от/на даден език при всички случаи се ръководят от преводач от кантората, специалист именно по този език.

В гореописания случай с преводаческата кантора секретарката няма решаваща роля при превода. Тя изпълнява само помощни административни функции и не управлява кантората, не е шеф на преводачите.

Всичко обаче се обръща надолу с главата, когато се появяват т. нар. „преводачески агенции“. Обикновено те се състоят от една или няколко секретарки, които командват

жителка, обикновено секретарка, на учреждение или фирма, която не се занимава с преводаческа дейност.

Без да омаловажавам дейността на секретарката, все пак трябва да напомня, че тя не е на ръководна длъжност, а извършва само помощна функция в администрацията на дадена фирма или учреждение. Понякога нейната работа е от изключителна важност, но директорът е този, който взема решенията.

Възможно ли е да се случи така, че секретарката да взема управленски решения? Вероятно могат да се дадат примери, в които някоя секретарка дърпа конците на шефа, но това са разни пикантни истории или вицове. Реално, на практика, секретарката не е шеф. Тя често е с по-ниска квалификация и след като повиши квалификацията си (например, завърши магистратура), обикновено отлита на друго място.

Един чест пример за секретарка, на която се налага да търси преводач, е секретарката в адвокатска или нотариална кантора. И адвокатите, и нотариусите имат по-висока квалификация от секретарката и тя не може да каже, че е адвокат или нотариус, понеже работи в такава кантора. Тази секретарка често дори няма юридическо образование.

Агенциите - шефовете-секретарки
(28.10.2014)

Като дългогодишен преводач съм забелязал, че когато някоя по-голяма фирма или учреждение се нуждае от моите преводи, към мен се обръща обикновено секретарката. Понякога се случва и директор или друг служител на ръководна длъжност да влязат директно в контакт с мен, но това е в случай, че преводите са им необходими лично, или пък са сметнали, че е по-целесъобразно сами да контактуват с преводача.

Все пак, в повечето случаи, когато мои директни клиенти от гореописания тип използват услугите ми, с мен контактува секретарката. На такава длъжност отдавна е обичайно да се назначава особа, която „владее“ някой чужд език и затова тя се занимава с намиране на преводач, в случай че във фирмата или учреждениято е получен документ на език, който секретарката не знае. С други думи, в такъв случай секретарката играе ролята на агенция.

Случва ми се да ме потърсят по телефона за някакъв превод и аз да си помисля, че ми се обаждат от агенция за преводи. В течение на разговора обаче се уточнява, че това е слу-

че нямат преводачи, и че основната им задача е да свързват клиентите с преводачите срещу комисионна, а не да правят преводи.

риантите и всеки би могъл да предложи нещо. Основната ми идея е, че бизнесът с преводите може да укрепне чрез обединение на усилията на професионалните преводачи. Разпокъсаността, която съществува сега под формата на няколко хиляди агенции, всъщност прахосва ресурси в преносния, но и в буквалния смисъл. Използването на едни и същи преводачи от десетки, а понякога и от стотици агенции, изобщо не е рационално.

Чрез предложените от мен варианти човешките ресурси (има предвид главно преводачите) могат да се оптимизират, т. е. по естествен път да отпаднат неквалифицираните и случайни „минувачи“, поназнайващи някой език, но решили да припечелят допълнително от преводи. Това ще подобри и имиджа на нашата професия. Потенциалните бъдещи преводачи по-лесно биха се решили да станат преводачи, ако им е гарантирана защита с трудов или дружествен договор.

Разбира се, броят на агенциите рязко ще намалее. Много от тях ще изчезнат или ще се слеят с други, образувайки по-големи дружества. По този начин ще започне сериозно разграничаване между фирми за преводи и агенции за преводи. Фирмите за преводи сами ще правят преводите (със собствени истински човешки ресурси), а агенциите ще се принудят да си признаят, че са посредници,

Решението на този сериозен проблем не може да бъде едно или универсално. Има множество решения и варианти, които не мога да предвидя, но, в общи линии, могат да бъдат следните:

- Ако се съобразим с правилното тълкуване на стандарт EN 15038, агенциите трябва да си осигурят истински човешки ресурси, т. е. персонал, какъвто досега не са имали. Това са именно преводачите от/на различни езици (не само на един!), които са най-важното звено в този бизнес.

- В случай, че поддържането на голям персонал е невъзможно, може да се избере вариант, подобен на адвокатските дружества. Вместо да бъдат назначени на трудов договор, преводачите могат да станат съдружници в съответните агенции и по този начин агенциите наистина ще имат основание да наричат преводачите свои, защото ще бъдат собственици на съответните дружествени дялове.

- Вариант на предишното решение може да бъде обединяване на редица еднолични търговци или дружества в нещо като холдинг, който също с основание би наричал преводачите-собственици на тези дружества, свои.

Както казах, има множество решения и ва-

по-лесно един преводач би оцелял, ако си основна фирма и започне да посредничи. Така разсъждават повечето от преводачите и регистрират фирми, за да могат, за съжаление, да експлоатират труда на други преводачи. Те дори не се замислят, че моделът на бизнеса с преводите е погрешен. Той разчита главно на прикрити трудови договори с преводачи, които обикновено си имат някаква друга основна работа. Освен това, въпросният модел се крепи на „колегиалната взаимопомощ“ между агенциите, което си е чиста проба съгласувана практика между конкуренти по хоризонтала, насочена срещу свободната конкуренция.⁹⁸

Най-силната страна на модела, по който действат агенциите - неговата простота и жизнеспособност - обаче се превръща в аутоимунно заболяване. Отблъскването на професионалните преводачи чрез ниско заплащане, протакане на плащането, негативно отношение от страна на мениджърите на агенции, дребнавите заяждания, интриги и тормоз, започват да изчерпват контингента от добри преводачи, който трудно може да бъде възстановен чрез отсъствие на мотивация у потенциалните бъдещи преводачи.

---

98 Вж. Приложение 33 „Включвам се в дискусията „Свободната конкуренция между преводачите и фирмите““

**Какви могат да бъдат юридическите
отношения между преводачи и агенции?
(08.10.2014)**

Десетилетия наред преводачите не само у нас, но и по света, не могат да заемат полагащото им се място в един непрекъснато разрастващ се бизнес, в който те би трябвало да са в центъра. Преводачите би трябвало да изпълняват главните роли в този бизнес по простата причина, че именно те са хората, които правят преводите, т. е. вършат поне 90% от работата.

Исклучително неправилната и порочна организация на бизнеса с преводите изхвърля преводачите с центробежната си сила,⁹⁶ като ги запряща в периферията не само на бизнеса, но и на обществото. Погрешните схващания за професията преводач пък рушат имиджа на професионалистите в тази област и ги принизяват до прости писари и секретарки.⁹⁷

Независимите професионални преводачи са изключително малко на брой, понеже много

---

96 Вж. статията „Унищожителният модел на „преводаческия бизнес“ - унищожител на преводачи“

97 Вж. статията „Съществува ли професия преводач?“

глот. И то с право. Обикновените полиглоти знаят няколко езика, а ти - 30, 50, 100, та чак всички езици на Земята!

За съжаление, колкото и незабележими да са, преводачите, все пак, имат огромни размери в сравнение с тези на микробите-преводачи. Затова полиглотите-агенции прибягват все по-често до микро-преводачи (т. е. софтуерни преводачи), напр. (най-прочутия) Бачо Гугъл, или както фамилиарно си го наричаме, Бачо Преводачо. По този начин и на Земята лека-полека започва миниатюризиране на преводачите и отваряне на път към истински „one-man-show“ преводачи. Някой може да започне прилагане и на нано-технологии, които на първо време да заменят микробите-преводачи от вселената на Фарскейп.

Така обаче ще изчезнат и агенциите, понеже всички потребители ще започнат да си инжентират нано-преводачи или микроби-преводачи и няма да имат нужда от услугите на полиглотите-агенции. И в светлото комунистическо бъдеще всеки човек ще стане полиглот, а на децата ще се разправят приказки от сорта: „Имало едно време един човек-преводач. Той обаче бил толкова незабележим, че на хората им дошло на ум да го заменят с микроби-преводачи, за да не заема толкова място и да не иска да яде и да спи...“

Земята агенциите са алергични към преводачите и затова ги третират като микроби).

Принципът на действие на микробите-преводачи е следният: те „колонизират“ основата на мозъка ти и ти позволяват да разбираш говора на всеки друг - било то човек или извънземно.

На Земята принципът на действие на микробите-преводачи се използва от агенциите за преводи. Именно този принцип е в основата на най-лесния начин да станеш полиглот. Първо, основаваш си фирма, след това си „инжектираш“ един списък с преводачи, и така ставаш полиглот.

Как става това на практика?

На практика списъкът с преводачи се „инжектира“ в компютъра ти. Там списъкът „колонира“ един файл („база данни“). При нужда да се преведе нещо - било то устно или писмено - избираш преводач от списъка и го задействаш, както се задействат микробите-преводачи в основата на мозъка ти. Т.е., преводачът е забележим колкото микроба-преводач. Никой не го забелязва, обаче преводът става. Това се повтаря безброй пъти и всеки, който се обърне към теб за превод, смята, че ти си го направил, а не микробът-преводач. Започват да те смятат за поли-

Как най-лесно се става полиглот? (06.10.2014)

Идеята за тази тема ми беше дадена от Рени. След две години и половина проучвания, най-сетне разгадахме тайната на българските полиглоти. Е, и по света не е кой знае колко по-различно :)

В любимия ми фантастичен сериал „Фарскейп“ е предложено (почти) тотално решение на нуждата от превод. С помощта на микробите-преводачи ставаш „полиглот“ почти незабавно, след като ти инжектират тези микроби. Разбира се, не е необходимо да знаеш който и да било чужд или извънземен език. Микробите-преводачи ти помагат да разбираш почти всеки език във вселената.

Това решение на преводаческия въпрос е много привлекателно, макар че има и своите недостатъци. Микробите-преводачи ти помагат да разбираш събеседника си, без да знаеш езика му. За да разбираш текст на непознат език обаче, трябва да знаеш как се чете правилно на този език, което няма как да се гарантира стопроцентово, ако не знаеш езика. Освен това, ако на събеседника ти не са му инжектирани микроби-преводачи, той няма как да те разбира. Да не говорим, че има и някои видове във вселената, които са алергични към микробите-преводачи (както на

що сме на дъното? Защо ни мачкат необразовани и невежи хора, които изсмукват таланта и вдъхновението ни, нашия творчески плам и дарби? Защо позволяваме един мит за всемогъщия мениджър да владее душите ни?

Но който не желае да разруши този мит, а се унася в сладки мечти за повече преводи от агенции, трудно може да бъде събуден. Както сутрин след будилника ти се иска да си поспиш още мъничко, така става и с преводачите. Те си доспиват и не им се иска да се срещнат очи в очи с реалността.

налния им празник, но робовладелец да поздравява робите по случай поробването им...

Защото преводачите са неосъзнати роби на агенциите. Десетилетия робското положение се приема за нещо нормално. Преводачите се радват на всяка троха, подхвърлена им от господарите и са доволни от своя „статут“. Повечето преводачи смятат, че да стоиш в сянката на агенцията е привилегия, че да не контактуваш директно с клиентите е благодат! А да вземаш жълтите стотинки от хонорарите за преводите, които правиш в малките часове за сметка на почивката си, и то без никаква отчетност, е връхът на щастието!

Ще ми се на този празник да не бъде толкова черноглед, но ми е изключително трудно. Скоро ще станат две години и половина, от както започна събуждането на преводачите. За толкова кратък период обаче не може да се очакват драстични промени. Но най-важното е да се разбере: професията преводач е супер професия - разбирано като професия, която е над всички останали професии, защото обхваща всички сфери на човешкото съществуване. Преводи са необходими навсякъде в съвременното общество, без тях неговото функциониране е невъзможно.

И ако нашата професия е толкова важна, за-

**„Честит Международен Ден на
Преводача!!! Весело празнуване!“
(30.09.2014)**

Рано тази сутрин получих този sms от една варненска агенция, която редовно на този ден всяка година разпраща поздравителни имейли и sms-и по случай международния ден на преводача, 30 септември.

Никой обикновен човек няма да открие нещо нередно в това: преводаческа агенция поздравява преводачите по случай празника им. Предполагам, че и повечето преводачи не са се замислили защо ги поздравява агенцията. Но ако се позамислим, ще разберем абсурда на тази ситуация. Все едно съдията, след като прочете присъдата ти, добави: „Честита ти присъда!!! Весело прекарване в затвора!“ Или президент, който е обявил война, излезе по телевизията и радостно изрече: „Честита ви война, скъпи сънародници!!! Весело умирање!“

Ако една агенция поздрави преводачите по случай международния им празник, това е най-малкото толкова цинично, колкото някое от пожеланията в горните хипотетични случаи. Нормално е работодател да поздравява служителите си по случай професио-

тълкуванията на сертифициаторите и одиторите те просто се премълчават, а ако ги попиташ, ще ти кажат, че е важна квалификацията, а не договора между агенцията и преводача! А квалификацията на преводача според този стандарт може да бъде и никаква...

След всичко това какъв стимул имат младите хора да стават преводачи? Далеч по-лесно е да си регистрираш фирма, да получиш „лиценз“ (чрез привиден договор с външно) и да завъртиш печеливш бизнес, без да наемаш абсолютно никакъв персонал! Майната ѝ на конкуренцията! Нъл тъй?

следното: регистрира се фирма (ЕТ, ЕООД, ООД и др.), в дейностите ѝ се вписва „преводческа дейност“ или някаква подобна формулировка, прави се списък с преводачи, сключва се „договор“ с външно и се пуска лъжлива реклама, че фирмата е „лицензирана“ от МВнР. След това привличането на клиенти е лесно: „Ние сме лицензирани, правим преводи на всички езици!“ и т. н. Понякога лъжите в рекламата могат да бъдат малко по-скромни: „Правим преводи на 30 (50, 100) езика!“

Една съществена черта на гореописания модел на „преводческия бизнес“ е, както споменах, липсата на наети на трудов договор преводачи. Това прави структурата на фирмата от този тип абсолютно семпла и „изчистена“ от всякакви излишни натоварвания. Няма голям личен състав, не се плащат огромни суми за осигуровки, няма разходи за усъвършенстване и допълнителна квалификацията на персонала и други „облаги“ за служителите, понеже тези „служители“ са всъщност само имена от някакъв списък, а не личен състав на фирмата.

Този семпъл модел е залегнал дори в един вече прочут стандарт за „преводческите услуги“, т. нар. EN 15038. В този стандарт от кумова срама обаче се споменават „човешките ресурси“ на агенциите. Разбира се, в

ват някой друг лев на черно, като превеждат за две-три или повече агенции, с които обикновено нямат никакви официални (още по-малко трудови) отношения. Освен това, приходите от преводи са малки, нередовни и несигурни. С тях е трудно да издържаш себе си, камо ли семейство с деца.

Късметлиите в тази професия са малко на брой, те образуват един самодостатъчен елит, който гледа отвисоко на „чернороботниците“ на агенциите. Повечето от тези късметлии са всъщност собственици на такива агенции, някои от тях членуват в т. нар. „преводачески съюзи“, които от своя страна са също големи агенции. Част от късметлиите са университетски преподаватели, но и те си имат нещо като кооперации.

Та този елит от няколкостотин собственици на агенции, още толкова привилегировани преводачи и хиляди непреводачи, въртящи „преводачески бизнес“, е изградил един унищожителен модел на този бизнес, в който няма място за квалифицирани и независими преводачи с опит, отговорност и морал.

Този модел е прост и функционален, но съществува единствено с негласната благословия на политическия елит, например в лицето на външното министерство, министерството на правосъдието и т. н. Той се състои в

и те нямат законен статут. Съществуват все пак, и то не без съдействието на държавата, по-точно - на политиците.

Положението с професията преводач, въпреки че тя не е незаконна, е подобно. Обаче тук ако потърсим обяснение с възпитанието и морала на хората, мнозина ще се възпротивят и ще кажат, че не е неморално да си преводач, а напротив. Това е професия, която изисква висок морал и е свързана с голяма отговорност.

Защо, все пак, професията преводач е толкова „презряна“ и предпочитанието към нея - толкова ниско? Основната причина, според мен, е в липсата на мотивация у младите хора да стават преводачи. Близо 20 години както по света, така и у нас, Интернет властва над средствата за комуникация и пуска все по-дълбоки корени в обществените и лични взаимоотношения. Наред с лавините от дезинформация, младите и способни да се ориентират хора откриват и огромно количество полезна информация. Благодарение на тази информация те разбират истината за положението на преводачите не само у нас, но и по света.

А преводачите са предимно безправни и изключително нископлатени, работят нещо друго и в свободното си време поприпечел-

**Унищожителният модел на
„преводаческия бизнес“ - унищожител
на преводачи
(27.09.2014)**

Национално представително проучване на НЦИОМ по поръчка на МОМН,⁹⁵ осъществено през 2010 г. сред младите хора в областта на професионалното ориентиране и реализация показва (стр. 40), че професията преводач е една от най-малко предпочитаните професии у нас - предпочитанието към нея през 2005 е 0.80%, а през 2010 е намаляло на 0.40%. Дадените показатели дори са общо за предпочитанието към професиите преводач и консултант, което ще рече, че предпочитанието само към професията преводач е още по-малко. За сравнение, от подобен порядък е предпочитанието към професиите сутенър, мутра и наркопласъор - през 2005 то е 0.40%, а през 2010 е дори малко по-високо: 0.50%.

Ако предпочитанието към професиите сутенър, мутра и наркопласъор е толкова малко, можем да намерим обяснение във възпитанието и морала на хората. Тези професии по начало са „презрени“ и се смятат за престъпни, обществото като цяло ги заклеява

---

95 <http://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileId=1985>

говорим...

Всички преводачи и преводачески фирми, които не одобряват този модел и които правят преводите със собствени сили, са в изключително неизгодно положение. Негласното обединяване на агенции-преки конкуренти, които взаимно използват услугите си и които общо ползват едни и същи преводачи на свободна практика, също преки конкуренти, и ги представят за „свои“, е практика, насочена към ограничаване на конкурентната способност на независимите преводачи.

За решението на този проблем е трудно да се дават рецепти, но най-лесният начин е като се въоръжим с карфици и започнем да боцкаме лъскавите балони на агенциите. Всеки ред, разобличаващ ограбването на преводаческия труд и авторски права от агенциите, е карфица, забодена в лъскав балон. Всяка статия, която разкрива лъжите на агенциите, е сноп карфици, забодени в много лъскави балони. И колкото повече лъскави балони на агенции се пукат, толкова по-голяма става вероятността да се разбере, че не агенциите правят преводите, а преводачите. А това е естествено и логично.

мите им, ще се убедите. Потърсете в Интернет, например "преводи на всички езици" и ще получите около 132 000 резултата! Ако потърсите по-скромна реклама, например "преводи на 30 езика", ще получите около 918 000 резултата!

Ако обаче се замислим, ще разберем, че дори дадена агенция да има „свои“ преводачи за 30 езика, те би трябвало да получават заплати, за тях би трябвало да се плащат осигуровки и данъци, да им се осигуряват отпуски и ползване на други социални придобивки. Да не говорим за т. нар. „сертифицирани“ агенции, които според стандарта трябва да имат и редактори и т.н. На тях кой ще им плаща заплати, данъци и осигуровки?

Та големите лъскави балони са му намерили лекото: **НЯМАТ ПРЕВОДАЧИ!** Имат само **СПИСЪЦИ** с преводачи. Преводачите са най-малкото перо в разходите им. Всяка агенция работи усилено върху омаловажаване и ограбване на преводаческия труд. Клиентите биват лъгани: всеки превод е направен от агенцията. Клиентите си нямат понятие кой всъщност им е направил превода и ако са доволни - хвалят мениджъра на агенцията! Преводачът е никой, а мениджърите са на върха на славата, обират лаврите и парсата :) За неотменимите авторски права на държаните в анонимност преводачи да не

Агенциите са въздух под налягане (13.09.2014)

Във форума към петицията срещу новите изисквания беше публикувана част от остроумната и духовита статия на Стив Витек „The Big and Shiny Moving Object in the Sky Is Language Technology”⁹⁴

Статията на Мистър Витек ме вдъхнови за отговор, който публикувах във форума.

Този голям лъскав балон в небето на преводаческите услуги е доста привлекателен за мнозина, които искат лесни и бързи печалби. Но все пак е балон, въздух под налягане. Боцнеш ли го с карфица или запален фас, глей ко стаа!

Това са агенциите - въздух под налягане, един голям лъскав балон, и нищо повече.

Защо агенциите са въздух под налягане? Защото нямат най-важното: преводачи, ако ще да твърдят, че имат стотици и хиляди. Всъщност тези преводачи не са на агенциите, защото не са техни служители, нямат трудов договор с тях. А тези агенции обещават преводи на много езици. Ако погледнете рекла-

---

94 <http://patenttranslator.wordpress.com/2014/09/12/the-big-and-shiny-moving-object-in-the-sky-is-language-technology/>

възможността да се конкурират свободно.⁹³ А когато агенциите обявят пред клиентите си, че са и „лицензирани“, тогава конкурентите им, които са извън техните списъци със „заклети“ или други преводачи, нямат голям шанс да оцелеят на пазара за преводачески услуги.

---

93 Вж. Приложение 33 „Включвам се в дискусията „Свободната конкуренция между преводачите и фирмите““